

Jarogniewice – miejsca upamiętniające ofiary eutanazji

Historia

Zagłada osób nieuleczalnie chorych była realizowana w III Rzeszy w ramach akcji określanej jako program eutanazji. Kierowano się przy tym wyłącznie względami socjalnymi oraz ekonomicznymi i uznano chorych za element dla państwa bezwartościowy. Akcję uśmiercania realizowano pod kryptonimem „T4”. Zadanie zlikwidowania chorych z zakładu w Kościanie wykonała specjalna jednostka, w skład której wchodziło ok. 20 funkcjonariuszy gestapo z Poznania i 60 żandarmów – zwana SS-Sonderkommando Lange od nazwiska dowódcy tej grupy SS-Untersturmführera/ komisarza kryminalnego Herberta Lange. Akcję przeprowadzono od stycznia do lutego 1940 r. w samochodach – komorach gazowych. Uśmiercano w nich za pomocą gazów spalinowych bądź czystego tlenu węgla włączanych do wnętrza szczelnie obitego pojazdu, w którym mieściło się ok. 50-70 ofiar. Wywożenie więźniów odbywało się według planu. Po wstępnym przygotowaniu chorych, których wywożono w ich własnych, a nie szpitalnych ubraniach, załadowywano do samochodu, niektórym z nich dawano zastrzyki uspakajające. Dla zamaskowania właściwego przeznaczenia pojazdu wymalowano na nim napis „Kaiser’s Caffee Geschäft”. W okresie od 15 do 22 stycznia 1940 r. do lasu w Jarogniewicach przywieziono łącznie **534 chorych** [297 kobiet i 237 mężczyzn], wśród których oprócz Polaków było także trzech Żydów, dwóch Niemców i Rosjanka. Później pochowano tu **250 osób** psychicznie i nieuleczalnie chorych przywiezionych z północnych rejonów tzw. starej Rzeszy i tu zamordowanych. Tu prawdopodobnie także zakopano szczątki 48 upośledzonych umysłowo kobiet z Zakładu św. Józefa z Osiecznej koło Leszna.

W końcu 25 kwietnia 1944 r. specjalny oddział SS rozpoczął akcję zacierania śladów zbrodni popełnionej w Jarogniewicach. Masowe mogiły zostały odsłonięte, a następnie zwłoki spalono najprawdopodobniej za pomocą wapna gaszonego.

Mogiły pomordowanych w okresie od 15 do 22 stycznia 1940 r. osób psychicznie i nieuleczalnie chorych z Krajowego Zakładu Psychiatrycznego w Kościanie [w okresie okupacji noszącego oficjalną nazwę Landesheilanstalt Kosten] znajdują się w lesie nieopodal Jarogniewic.

Anna Ziółkowska

Pamięć

W lesie nieopodal Jarogniewic, gdzie znajdują się mogiły pomordowanych, od 1946 r. stoją dwa krzyże z tablicami upamiętniającymi pomordowane kobiety i mężczyzn. W dniu 31 marca 1946 r. symboliczną urnę z prochami ofiar pochowano w krypcie – Mauzoleum Ofiar II Wojny Światowej na cmentarzu w Kościanie. W 2004 r. w lesie jarogniewickim odsłonięto granitowy głaz narzutowy z wyrytą inskrypcją „Pamięci spoczywających w lesie pod Jarogniewicami Polaków, Żydów i

Niemców zamordowanych przez hitlerowców w 1940 r.”. I napis poniżej: „«Mówienie jest wysiłkiem: nie zdoła człowiek wyrazić wszystkiego słowami» ks. Koholeta 1:8.

Anna Ziółkowska

Informacje praktyczne

Jarogniewice – miejsca upamiętniające ofiary eutanazji

Dojazd: Jarogniewice leżą przy drodze międzynarodowej E261, ok. 8 km na północ od Kościana; pomnik (głaz) w lesie koło wsi.

Jarogniewice, Polska